

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัยและการเก็บข้อมูล

จากขั้นตอนของการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้นำมาสู่การออกแบบขั้นตอนวิธีการดำเนินงานและการเก็บข้อมูลของพื้นที่ศึกษาย่านถนนลอยเคราะห์ ซึ่งจะเน้นประเด็นของการศึกษาไปที่การพิจารณาความสัมพันธ์ของการใช้ร่างกายกับการแสดงออกของตัวตนและอัตลักษณ์ของสาวบาร์เบียร์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่และที่ว่างที่เกิดขึ้น โดยการแบ่งส่วนของการดำเนินงานออกเป็น 2 ส่วน คือ ภาคเอกสารและภาคสนาม โดยการเก็บข้อมูลภาคสนามจะแบ่งภาคของการเก็บข้อมูลเป็น 2 ส่วน คือ การเก็บข้อมูลด้านกายภาพด้วยการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม และการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการเก็บข้อมูลทั้ง 2 ส่วนจะเป็นการดำเนินงานภายใต้ขอบเขตพื้นที่ศึกษาภายในย่านถนนลอยเคราะห์เท่านั้น

3.1 ขอบเขตของพื้นที่ศึกษา

3.1.1 การลงพื้นที่สำรวจเบื้องต้น (Pilot Study)

การกำหนดขอบเขตของพื้นที่ศึกษาภายในถนนลอยเคราะห์นั้น ในเบื้องต้นของการทำงานผู้วิจัยได้ทำการลงพื้นที่สำรวจพื้นที่ทั้งหมดภายในถนนลอยเคราะห์อย่างละเอียด ทั้งตามตรอกและซอยต่างๆ โดยศึกษาคุณลักษณะทางกายภาพและภูมิศาสตร์ของพื้นที่ทั้งหมดภายในถนนลอยเคราะห์ รวมถึงพิจารณาลักษณะทางสถาปัตยกรรมทั้งที่เป็นความเหมือนและความแตกต่างของบาร์เบียร์ร้านต่างๆ ที่ปรากฏในพื้นที่ทั้งหมด แล้วนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับเอกสารงานวิจัยต่างๆ จึงนำมาสู่การแบ่งพื้นที่ภายในถนนลอยเคราะห์เป็น 3 โซน

3.1.2 การแบ่งโซนในพื้นที่ศึกษา

จากการศึกษางานวิจัยเรื่อง “การนำเสนอตัวตนของผู้หญิงบริการในสถานบันเทิงบาร์เบียร์จังหวัดเชียงใหม่” ของ โสภิตา วิจารณ์เทวัญ พบว่ามีการแบ่งประเภทของบาร์เบียร์จากตำแหน่งที่ตั้งไว้เป็น 2 ประเภท คือ บาร์เบียร์ที่ตั้งอยู่ในย่านที่มีการแข่งขันกันสูง และบาร์เบียร์ที่ตั้งอยู่รอบนอก ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นเป็นการแบ่งขอบเขตของการศึกษาที่มีลักษณะเป็นนามธรรมและมีขอบเขตที่กว้างมากเกินไป เมื่อศึกษาเอกสารต่างๆ และการสำรวจพื้นที่เบื้องต้น ทำให้พบว่าขอบเขตของการศึกษาที่โสภิตาเลือกใช้นั้นไม่สามารถกำหนดขอบเขตของการศึกษาได้อย่างชัดเจนในปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะทำการแบ่งขอบเขตของพื้นที่การศึกษาภายในของย่านถนนลอยเคราะห์โดยอาศัยปัจจัยและเหตุผลในการตัดสินใจ ดังนี้

- ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่
- ตำแหน่งที่ตั้งและรูปแบบของการตั้งอยู่

- ความหนาแน่นและการรวมกลุ่มของของบาร์เบียร์ในแต่ละช่วง
  - รูปแบบของบาร์เบียร์ที่ปรากฏ
    - ลักษณะเฉพาะต่างๆ ของพื้นที่ภายในถนนลอยเคราะห์
  - ลักษณะเฉพาะของการเข้าถึงและการรับรู้ ที่เกี่ยวข้องกับด้านของการสัญจรที่แตกต่างกัน
- จากปัจจัยที่กล่าวมาเบื้องต้นทำให้สามารถแบ่งขอบเขตของพื้นที่การศึกษาภายในถนนลอยเคราะห์เป็น 3 โซน โดยการแบ่งนี้จะใช้แนวถนนหรือซอยมาเป็นตัวกำหนดขอบเขตที่ชัดเจน ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วแต่ละ โซนของการแบ่งจะมีจำนวนบาร์เบียร์มากกว่า 15 ร้านขึ้นไป ขอบเขตของพื้นที่ในแต่ละโซนที่ได้รับการแบ่งแล้วมีดังนี้

1.) โซนที่ 1 ช่วงต้นถนนลอยเคราะห์ คือ ตั้งแต่บริเวณถนนคชสารซอย 2 (ริมคูเมือง) เข้ามาจนถึงบริเวณถนนท่าแพซอย 4 (ทางฝั่งซ้ายของถนน) และถนนลอยเคราะห์ซอย 1 (ทางฝั่งขวาของถนน)

2.) โซนที่ 2 ช่วงกลางถนนลอยเคราะห์ คือ ตั้งแต่บริเวณถนนท่าแพซอย 4 (ทางฝั่งซ้ายของถนน) และถนนลอยเคราะห์ซอย 1 (ทางฝั่งขวาของถนน) ผ่านหน้าวัดพันตองและวัดลอยเคราะห์ จนถึงบริเวณถนนลอยเคราะห์ซอย 3

3.) โซนที่ 3 บริเวณมวยไทยเซ็นเตอร์ คือ พื้นที่เฉพาะบริเวณอาคารขนาดใหญ่ที่เป็นที่ตั้งอยู่รวมกันของบาร์เบียร์จำนวนหลายร้าน อีกทั้งยังมีเวทีแข่งขันมวยไทยอยู่ภายใน

หมายเหตุ การแบ่งฝั่งซ้ายและขวาของถนนลอยเคราะห์นั้น กำหนดทิศทางซ้ายและขวาจากทิศทางการสัญจรที่เริ่มต้นมาจากถนนคชสารเข้าสู่ถนนลอยเคราะห์และไปสิ้นสุดที่ถนนช้างคลาน

- ZONE 1 จาก ถนนคชสาร ถึง ถนนลอยเคราะห์ซอย 1
- ZONE 2 จาก ถนนลอยเคราะห์ซอย 1 ถึง ถนนลอยเคราะห์ซอย 3
- ZONE 3 มวยไทยเซ็นเตอร์

ภาพที่ 3.1 ภาพของการแบ่งขอบเขตพื้นที่ในบริเวณย่านถนนลอยเคราะห์ทั้ง 3 โซน

ซึ่งจากปัจจัยและเหตุผลในการตัดสินใจแบ่งขอบเขตพื้นที่ของการศึกษาออกเป็น 3 โชนในเบื้องต้นแล้วนั้น เมื่อนำข้อมูลด้านความหนาแน่น ความเร็วของการสัญจรในแต่ละโชน และลักษณะเฉพาะของการเข้าถึงและการรับรู้ มาพิจารณาและวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลด้านกายภาพของพื้นที่ในทั้ง 3 โชน และข้อมูลอีกส่วนที่ได้จากการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลและทำการสำรวจในเบื้องต้น (Pilot Study) ตามที่ได้เกริ่นไปเบื้องต้นแล้วนั้น ทำให้ค้นพบว่าพื้นที่ทั้ง 3 โชนนั้นมีจุดร่วมและจุดต่างในรายละเอียดที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งจุดร่วมและจุดต่างของบาร์เบียร์ในแต่ละโชนที่ปรากฏขึ้นมานั้นต่างมีความใกล้เคียงและเชื่อมโยงถึงกันในบริบทของความเป็นพื้นที่ถนนลอยเคราะห์อย่างชัดเจน ซึ่งจุดร่วมและจุดต่างของพื้นที่ทั้ง 3 โชน มีดังนี้

ประเด็นและหน่วยวิจัยต่างๆ	โซน 1	โซน 2	โซน 3
การเข้าถึงพื้นที่และบาร์เบียร์	ยานพาหนะทุกประเภท และการเดินเท้า	ยานพาหนะทุกประเภท และการเดินเท้า	ยานพาหนะทุกประเภท และการเดินเท้า
ความเร็วในการมองเห็นด้านหน้าร้าน	เร็ว / มองเห็นได้น้อย เนื่องจากการสัญจรด้วยยานพาหนะต่างๆและจำนวนบาร์ที่มีมาก	ช้า / มองเห็นได้ปานกลาง เนื่องจากการสัญจรเปลี่ยนมาใช้ในการเดินเท้าและการตั้งอยู่ของบาร์ที่ห่างกัน แต่การต่อเติมด้านหน้าอาคารเป็นผลให้มองเห็นไม่ได้เต็มที่	ภายนอก ปานกลาง / มองเห็นได้น้อย เนื่องจากบาร์ตั้งอยู่ด้านในภายใน ช้า / มองเห็นได้มาก เนื่องจากการสัญจรด้วยเท้า
ด้านหน้าร้าน (Façade)	เปิดเผย / อำนวยความสะดวก มีการสร้างขอบเขต (Boundary) และสัดส่วนของพื้นที่เปิดและปิด	เปิดเผย / อำนวยความสะดวก มีการอำพรางตัวจากลักษณะของบาร์เบียร์ให้ดูใกล้เคียงร้านอาหาร	เปิดเผย สังเกตได้ง่าย
การใช้พื้นที่ในการนำเสนอตัวตนและการแสดงออกของสาวบาร์เบียร์	ใช้พื้นที่ด้านหน้าเป็นหลัก รวมถึงในบริเวณพื้นที่สาธารณะ แสดงออกให้เห็นชัดเจน	ใช้พื้นที่ภายใน หรืออาจไม่มีการแสดงออกให้เห็น	ใช้พื้นที่ด้านหน้าเป็นหลัก รวมถึงในบริเวณพื้นที่สาธารณะ แสดงออกให้เห็นชัดเจน
การตกแต่งหน้าร้าน	ใช้ Signage และตกแต่งไม่มาก	ใช้ Signage ตกแต่งไม่มาก	ใช้ Signage และตกแต่งมาก
รูปแบบและ Theme ของร้าน	มี Concept / บาร์เบียร์	มี Concept ไม่มาก กึ่งร้านอาหาร	มี Concept / บาร์เบียร์
การตกแต่งภายใน	มาก / มีการใช้องค์ประกอบต่างๆ	น้อย / เรียบร้อย	มาก / มีการใช้องค์ประกอบต่างๆ
แสงสว่าง / สี	มืดและสว่าง / ชมพู เหลือง ขาว ฟ้ำและแสงที่เคลื่อนไหวได้	สว่าง / เหลือง ขาว ฟ้ำ	มืดและสว่าง / ชมพู เหลือง ขาว ฟ้ำและแสงที่เคลื่อนไหวได้
Mood & Tone	ขริม / บรรยากาศเหมาะแก่การนั่งคุย	เรียบร้อย / บรรยากาศเหมือนร้านอาหาร	จุดจาด / บรรยากาศสนุกสนาน
กิจกรรมต่างๆ ภายในร้าน	มาก	น้อย	มาก
การแสดงออกของลักษณะร้าน	บาร์เบียร์ / มีความชัดเจน	คลุมเครือ / ระหว่างร้านอาหารกับบาร์	บาร์เบียร์ / มีความชัดเจน

ตารางที่ 3.1 แสดงจุดร่วมและจุดต่างของข้อมูลด้านกายภาพพื้นที่ทั้ง 3 โซนที่ได้จากการลงพื้นที่

สำรวจในเบื้องต้น (Pilot Study)

จากจุดร่วมและจุดต่างของพื้นที่ในแต่ละโซนที่ผ่านการวิเคราะห์มาในเบื้องต้นนี้ หน่วยวิจัยต่างๆ จะถูกนำมาใช้เป็นหน่วยวิจัยหลักของการลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูลด้านกายภาพและสถาปัตยกรรมของบาร์เบียร์ รวมถึงจะถูกใช้เป็นส่วนประกอบของการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลเชิงลึกต่อไป

3.2 ระดับและประเด็นของการศึกษา

ด้วยวัตถุประสงค์ของงานวิจัยชิ้นนี้ที่จะระบุและวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างร่างกายและอัตลักษณ์ของสาวบาร์เบียร์ที่มีความสัมพันธ์กับการสร้างพื้นที่และการครอบครองที่ว่างที่มี

ลักษณะเฉพาะตัว ภายใต้บริบทของบาร์เบียร์ในย่านถนนลอยเคราะห์ ซึ่งการวิจัยและการเก็บข้อมูล จะดำเนินการโดยผ่านการให้ความสำคัญกับหน่วยวิจัยของการศึกษาที่สำคัญ 2 ส่วน คือ

3.2.1 ประเด็นศึกษาระดับพื้นที่

1.) พื้นที่ระดับเมือง เป็นการศึกษาและเก็บข้อมูลในประเด็นของประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และการเปลี่ยนแปลง ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับรูปแบบของการเกิดขึ้น รวมถึงการตั้งอยู่ของลักษณะพื้นที่อันเป็นส่วนสำคัญในการประกอบสร้างโครงข่ายเมือง

2.) พื้นที่ระดับย่าน เป็นการศึกษาและเก็บข้อมูลในประเด็นด้านที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ประวัติศาสตร์พื้นที่ กิจกรรมต่างๆ และกลุ่มคนในพื้นที่ โดยเฉพาะในส่วนที่เป็นปัจจัยในการประกอบสร้างลักษณะพื้นที่ที่มีรูปแบบเฉพาะตัวจนทำให้เกิดความเป็นย่าน

3.) พื้นที่ระดับถนน เป็นการศึกษาและเก็บข้อมูลในประเด็นของกายภาพพื้นที่ ทั้งในระดับ ถนน ตรอก ซอย การเข้าถึงและผังของกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่ รวมถึงการตั้งอยู่ของบาร์เบียร์ต่างๆ ที่ส่งผลในแง่ของการแข่งขันของแต่ละบาร์ที่เป็นปัจจัยสำคัญของการแสดงออกและการนำเสนอตัวตนของสาวบาร์เบียร์ในการทำงาน

4.) พื้นที่ระดับอาคารและระดับพื้นที่ภายใน เป็นการศึกษาและเก็บข้อมูลในประเด็นของรูปแบบกายภาพของอาคาร ที่สามารถมองเห็นด้วยสายตาและเกี่ยวข้องกับการใช้งาน องค์ประกอบของการตกแต่ง รูปแบบร้าน สัดส่วน ขนาด ความสูง ระยะเวลาต่างๆ การใช้พื้นที่ที่เชื่อมต่อกับพื้นที่สาธารณะ และรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายต่างๆ การสร้างความน่าสนใจ การทำให้เป็นที่สะดุดตาและดึงดูดใจ และประเด็นของการใช้พื้นที่ภายใน ทั้งในแง่ของการจัดวางผังและกิจกรรมต่างๆ รวมถึงการตกแต่ง รูปแบบเฟอร์นิเจอร์ สี วัสดุ และร่องรอยที่เกิดจากการใช้ร่างกายและอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของสาวบาร์เบียร์

3.2.2 ประเด็นศึกษาระดับของร่างกายและอัตลักษณ์

เป็นการศึกษาและเก็บข้อมูลกลุ่มประชากรที่มีบทบาทหลักและมีความสัมพันธ์ในพื้นที่บาร์เบียร์ ประกอบด้วย

1.) บุคคลต่างๆ ในพื้นที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ชาวบ้าน พระภิกษุ หรือพ่อค้าและแม่ค้าในพื้นที่ ซึ่งบุคคลกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีความสัมพันธ์ทางสังคมและทางพื้นที่กับบาร์เบียร์และสาวบาร์เบียร์ในย่านถนนลอยเคราะห์ทั้งทางตรงและทางอ้อม การเก็บข้อมูลในส่วนนี้จึงจะเน้นไปที่ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นทั้งในแง่ของความรู้สึกและทัศนคติที่มีต่อบาร์เบียร์และตัวสาวบาร์เบียร์ในพื้นที่ อีกทั้งยังจะมุ่งประเด็นไปที่ความสัมพันธ์ในแง่ของการใช้พื้นที่ ถนน ย่าน และเมืองร่วมกัน ในลักษณะของความเป็นชุมชนที่มีลักษณะเฉพาะของเมืองท่องเที่ยวขนาดใหญ่

2.) เจ้าของร้าน ภายใต้ลักษณะของกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในร้าน เจ้าของร้านคือหนึ่งในผู้ตั้งกฎและกติกาในการปฏิบัติภายในร้าน ซึ่งการเก็บข้อมูลจะแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบาร์ เช่น ประวัติของการเข้ามาทำธุรกิจ วิธีการบริหาร การเลือกตำแหน่งที่ตั้ง รูปแบบของการตกแต่ง เป็นต้น
- ส่วนที่ 2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับลูกค้าและการให้บริการ เช่น วิธีการบริการ มุมมองที่มีต่อลูกค้า เป็นต้น
- ส่วนที่ 3 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสาวบาร์เบียร์ เช่น วิธีการดูแลและควบคุม มุมมองที่มีต่อสาวบริการ เป็นต้น

3.) ลูกค้าที่มาใช้บริการ การเข้ามาใช้บริการของกลุ่มลูกค้าที่เป็นเพศชายย่อมมีมุมมองต่อเพศหญิงที่มีผลต่อการให้บริการของสาวบาร์เบียร์ ซึ่งการเก็บข้อมูลในส่วนนี้จะมุ่งประเด็นไปที่มุมมองของลูกค้าที่มีต่อบาร์เบียร์ เช่น การเลือกร้าน รูปแบบการตกแต่ง บรรยากาศ การบริการ และมุมมองที่มีต่อสาวบาร์เบียร์ เช่น ความรู้สึก ระดับของความสัมพันธ์ ความคาดหวัง เป็นต้น

4.) สาวบาร์เบียร์ ด้วยการก้าวเข้ามาทำงานในรูปแบบของการให้บริการที่มีปัจจัยเรื่องเพศและการตีค่าและให้ความหมายไปในเชิงลบ การทำงานจึงต้องอาศัยการต่อรองที่ใช้ร่างกายเป็นเครื่องมือหลักในการสร้างภาพตัวตน และตัวสาวบาร์เบียร์คือผู้มีบทบาทหลักในการใช้พื้นที่และการครอบครองที่ว่างที่มีต้องมีการปรับเปลี่ยนที่เลื่อนไหลและให้เหมาะสมแต่ละสถานการณ์ การเก็บข้อมูลจะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

- ส่วนที่ 1 มุมมองที่มีต่อตัวบาร์เบียร์ เช่น ความรู้สึกต่อถูกกติกาต่างๆ วิธีการใช้พื้นที่ เหตุของการเลือกร้านในการทำงาน เป็นต้น
- ส่วนที่ 2 ความรู้สึกต่อลูกค้าที่มาใช้บริการ เช่น ความคาดหวัง สถานะ การวางตัว วิธีการให้บริการ เป็นต้น
- ส่วนที่ 3 ความรู้สึกต่อตัวเอง เช่น ประวัติที่เป็นปมหลัง ประวัติการเข้ามาทำงาน วิธีการนำเสนอตัวตน วิธีการปรุงแต่งร่างกาย วิธีการเร่งเร้าความสัมพันธ์ ความคาดหวังในชีวิต เป็นต้น

3.3 กระบวนการวิจัยและการเก็บข้อมูล

โดยวิธีการศึกษาและเก็บข้อมูลของงานวิจัยชิ้นนี้จะแบ่งขั้นตอนการดำเนินงานออกเป็น 2 ส่วน คือ

3.3.1 ข้อมูลภาคเอกสาร

1.) ข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ของพื้นที่เมืองเชียงใหม่ ทั้งในด้านพัฒนาการและการขยายตัวของพื้นที่เมือง รวมถึงวิวัฒนาการของการพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยว โดยให้ความสำคัญในด้านของรูปแบบการวิเคราะห์โครงสร้างเชิงสัณฐานของพื้นที่ (Spatial Configuration Analysis) การจัดการพื้นที่ และสถาปัตยกรรม

2.) ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของพื้นที่และสถานบริการยามค่ำคืนของจังหวัดเชียงใหม่ โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่กรณีศึกษาย่านถนนลอยเคราะห์ โดยเน้นให้ความสำคัญในรายละเอียดทางกายภาพของพื้นที่ พัฒนาการของเมือง และสถาปัตยกรรม

3.) ข้อมูลประวัติศาสตร์สถานบริการยามค่ำคืนประเภทบาร์เบียร์ในจังหวัดอื่นๆ ที่มีความสำคัญต่อรูปแบบของการเกิดขึ้นของบาร์เบียร์ในประเทศไทย

4.) ข้อมูลเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการค้าของสถานบริการกลางคืนและลักษณะวิธีการประกอบอาชีพของผู้ให้บริการ โดยเน้นที่รูปแบบการทำงานของสาวบาร์เบียร์ วิถีชีวิต ตัวตน และอัตลักษณ์ ที่เกิดขึ้นในบริบทของการทำงาน

5.) ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทางทฤษฎี

- ทฤษฎีตามกรอบแนวคิดสตรีนิยม
- ทฤษฎีเรื่องอัตลักษณ์
- ทฤษฎีเกี่ยวกับโครงสร้างทางสังคม
- ทฤษฎีที่ว่าด้วยเรื่องของที่ว่าง (Space) พื้นที่ (Place) และสถาปัตยกรรม (Architecture)
- ทฤษฎีที่ว่าด้วยเรื่องของผลผลิตของที่ว่าง (The Production of Space) และปฏิบัติการเชิงที่ว่าง (Spatial Practices)

โดยศึกษาข้อมูลภาคเอกสารจาก งานวิจัย หนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ วารสาร บทความ ภาพถ่าย แผนที่ และการค้นคว้าข้อมูลจาก Internet

3.2.2 ข้อมูลภาคสนาม

การเก็บข้อมูลภาคสนามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. การลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อสังเกตการณ์ (Observation) โดยจะเป็นการเข้าไปสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม เพื่อศึกษาด้านพื้นที่กับองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมภายใต้บริบทของย่านการค้าและสถานบริการ รวมทั้งด้านตัวตนและอัตลักษณ์ของสาวบาร์เบียร์ที่ปรากฏเป็นร่องรอยอยู่ในพื้นที่และสถาปัตยกรรม และนอกเหนือจากการสังเกตการณ์ในเบื้องต้นแล้วนั้น การลงพื้นที่ในช่วงเวลานี้ยังเป็นช่วงของการทำความรู้จักและขอความร่วมมือกับทางเจ้าของบาร์

เบียร์และสาวบาร์เบียร์เพื่อการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ในเชิงลึกต่อไป โดยกำหนดช่วงเวลาในการลงพื้นที่ไว้ 2 ช่วงเวลา ได้แก่

ช่วงเวลากลางวัน คือ ระยะเวลา 07:01-17:00 น. จำนวน 2 ครั้ง

ช่วงเวลากลางคืน คือ ระยะเวลา 18:01-02:00 น. จำนวน 5 ครั้ง โดยประเด็นของการเก็บข้อมูล คือ

- 1.) การพัฒนาการของพื้นที่และตัวเมือง
- 2.) รูปแบบของการตั้งอยู่ของบาร์เบียร์ในแต่ละพื้นที่บริเวณถนนลอยเคราะห์
- 3.) ในส่วนของพื้นที่ด้านหน้าร้าน หน่วยวิจัยที่สนใจ คือ
  - การใช้พื้นที่ด้านหน้าอาคาร
  - การตกแต่งด้านหน้าอาคาร
    - กิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ด้านหน้าอาคาร
  - มุมมองและการมองเห็นจากภายนอก
- 4.) ในส่วนของพื้นที่ภายในร้าน
  - การใช้พื้นที่และการแบ่งพื้นที่ภายในร้าน
  - การตกแต่งภายในและการเลือกใช้เฟอร์นิเจอร์
  - กิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้น
  - บรรยากาศของร้าน แสง สี และเสียง
  - รูปแบบของการแสดงออกและการนำเสนอของบาร์เบียร์ (Concept หรือ Theme)
- 5.) รูปแบบของการนำเสนอตัวตนและอัตลักษณ์ของการให้บริการ
- 6.) การใช้พื้นที่ของสาวบาร์เบียร์ ทั้งพื้นที่ภายนอกร้าน ด้านหน้าอาคารและภายในบาร์เบียร์

2. การลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อสัมภาษณ์ (Interviews) เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลจริงอันเป็นประสบการณ์โดยตรงของผู้ที่มีความสัมพันธ์และมีประสบการณ์ร่วมกันในพื้นที่ โดยแบ่งขอบเขตและวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ส่วน คือ

- 1.) การสัมภาษณ์ในส่วนของคุณลักษณะด้านกายภาพพื้นที่และสถาปัตยกรรม จำนวน 2-3 คน โดยสัมภาษณ์ ผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์ที่ทราบประวัติความเป็นมา รวมถึงวิวัฒนาการของพื้นที่กับรูปแบบของสถานบริการที่เกิดขึ้น โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างของการสัมภาษณ์ ได้แก่ ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เกิน 30 ปี เจ้าของธุรกิจบาร์เบียร์ เจ้าอาวาสหรือพระที่จำพรรษาเกิน 20 ปีขึ้นไป และพนักงานที่ทำงานในสถานบริการ รวมถึงบุคคลและประชาชนที่ประกอบอาชีพต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับสาวบาร์เบียร์ เช่น คนขับรถสามล้อ หรือแม่ค้าหาบเร่แผงลอย เป็นต้น

2.) การสัมภาษณ์ในส่วนของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำงานของสาวบาร์เบียร์ จำนวน 1-3 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลด้านของความสัมพันธ์ระหว่างสาวบาร์เบียร์กับบุคคลแวดล้อม โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างของการสัมภาษณ์ ได้แก่ ลูกค้าชายชาวต่างชาติที่เข้ามาใช้บริการ และรวมถึงกลุ่มคนอื่นๆ ที่มีความใกล้ชิดกับสาวบาร์เบียร์ เช่น แม่ค้า แผงลอย เพื่อให้ได้ทราบถึงความสัมพันธ์ในเชิงของความรู้สึกทางสังคม และเพื่อให้ทราบถึงลักษณะของพื้นที่ที่ถูกใช้ร่วมกัน

3.) การสัมภาษณ์ในส่วนของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพสาวบาร์เบียร์ จำนวน 3-6 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลในเรื่องของความสัมพันธ์ของการประกอบอาชีพกับพื้นที่ในการให้บริการ รวมทั้งข้อมูลในเรื่องของตัวตนและอัตลักษณ์ โดยใช้คำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ได้ข้อคิดเห็นและข้อเท็จจริงตามวิถีทางของอาชีพสาวบาร์เบียร์ และเพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ตอบคำถามได้อย่างอิสระ โดยในส่วนนี้จะเลือกสัมภาษณ์ทั้งเจ้าของกิจการและตัวสาวบาร์เบียร์ ซึ่งการสัมภาษณ์ในส่วนนี้จะเป็นส่วนที่งานวิจัยชิ้นนี้ให้ความสำคัญมากที่สุด

โดยหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกบาร์เบียร์ที่จะใช้เป็นกรณีศึกษา หน่วยวิจัยต่างๆ ภายในพื้นที่ และกลุ่มประชากรที่ต้องการจะสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูลในแต่ละโซนของย่านถนนลอยเคราะห์มีดังนี้

โซนที่ 1

ด้วยปัจจัยในการตั้งอยู่ของพื้นที่ที่อยู่ในช่วงต้นถนน การสัญจรที่มีความเร็วค่อนข้างสูง ลักษณะบาร์ทั้งหมดตั้งอยู่ริมถนน เป็นผลให้บาร์เบียร์ในโซนนี้จะมีการใช้งานพื้นที่ด้านหน้าร้านอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งหลักเกณฑ์หลักในการพิจารณาบาร์เบียร์ในพื้นที่โซนที่ 1 คือ

- 1.) บาร์เบียร์จำนวน 1-2 ร้าน และสัมภาษณ์เจ้าของบาร์เบียร์และสาวบาร์เบียร์ร้านละ 1 คน
- 2.) บาร์เบียร์ที่ถูกเลือกในการเก็บข้อมูลจะต้องมีรายละเอียดและองค์ประกอบดังนี้
  - ตำแหน่งที่ตั้ง ริมถนนคชสาร 1 ร้าน หรือภายในถนนลอยเคราะห์ เพื่อทราบถึงลักษณะการใช้พื้นที่ของสาวบาร์เบียร์จากตำแหน่งที่ตั้งของร้านที่มีความแตกต่างกัน
  - มีความกว้างของร้านเพียง 1 คูหาเพื่อที่จะต้องการให้ความกว้างของตัวอาคารเป็นข้อจำกัดที่ทำให้สามารถมองเห็นได้
  - พื้นที่หน้าร้านจะต้องมีรูปแบบที่เปิดเผยหรือมีการปิดบัง อ่างพราง อย่างใดอย่างหนึ่ง
  - พื้นที่หน้าร้านต้องมีทั้งรูปแบบของการสร้างอาณาเขต หรือการเปิดโล่งของพื้นที่และช่องเปิด
  - บาร์เบียร์ที่ถูกเลือกจะต้องมีรูปแบบของการนำเสนอ (Concept หรือ Theme) ที่ชัดเจน เช่น เพลงที่เปิด การบ่งบอกทางเชื้อชาติ หรือ ลักษณะของบาร์กีฬา เป็นต้น

โซนที่ 2

ด้วยปัจจัยของการที่พื้นที่โซนนี้ตั้งอยู่ใกล้วัด จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อรูปแบบของบาร์เบียร์ในโซนที่ 2 นี้ มีทั้งรูปแบบที่ซ่อนอำพรางการเป็นบาร์เบียร์สำหรับร้านที่ตั้งอยู่ในระยะที่ไม่ห่างจากวัดทั้ง 2 มากนัก และรูปแบบที่เปิดเผยความเป็นบาร์เบียร์อย่างชัดเจนสำหรับบาร์เบียร์ที่ตั้งห่างออกไป ซึ่งทั้ง 2 รูปแบบเป็นการต่อสู้กับการตีความทางกฎหมายอย่างชัดเจน หลักเกณฑ์ในการพิจารณาบาร์เบียร์ในโซนที่ 2 คือ

- 1.) บาร์เบียร์จำนวน 1-2 ร้าน และสัมภพณ์เจ้าของบาร์เบียร์และสาวบาร์เบียร์แห่งละ 1 คน
- 2.) บาร์เบียร์ที่ถูกเลือกในการเก็บข้อมูลจะต้องมีรายละเอียดและองค์ประกอบดังนี้
  - ตำแหน่งที่ตั้ง ริมถนนลอยเคราะห์ใกล้วัดหรืออยู่ห่างออกมาจากบริเวณวัด 1 ร้าน เพื่อต้องการเห็นทราบถึงลักษณะของบาร์เบียร์ที่บางครั้งอาจมีรูปแบบที่ต้องอำพรางตัวเองจากข้อกำหนดและกฎหมายต่างๆ
  - การตกแต่งบาร์เบียร์ที่อาจมีความแตกต่างกันในรูปแบบของบาร์เบียร์กับร้านอาหาร
  - การใช้พื้นที่ภายในหรือภายนอกร้านที่ไม่สามารถทำได้เท่ากัน

โซนที่ 3

โซนที่ 3 นี้ เป็นโซนที่มีเวทิมวยเป็นจุดศูนย์กลาง และมีการรวมกลุ่มกันของบาร์เบียร์อย่างชัดเจน ส่งผลให้เกิดการแข่งขันกันที่ค่อนข้างสูง การเลือกตำแหน่งที่ตั้งร้านจึงเป็นปัจจัยที่ได้เปรียบหรือเสียเปรียบกัน เนื่องจากบางร้านต้องเสียผลประโยชน์จากวันที่มีการชกมวย ผู้วิจัยจึงต้องการจะเห็นความแตกต่างที่เกิดจากปัจจัยดังกล่าว หลักเกณฑ์ในการพิจารณาบาร์เบียร์ในโซนที่ 3 คือ

- 1.) บาร์เบียร์จำนวน 1-2 ร้าน และสัมภพณ์เจ้าของและสาวบาร์เบียร์แห่งละ 1 คน
- 2.) บาร์เบียร์ที่ถูกเลือกในการเก็บข้อมูลจะต้องมีรายละเอียดและองค์ประกอบดังนี้
  - ตำแหน่งที่ตั้งต้องอยู่ติดกับเวทิมวย เพื่อให้ทราบถึงลักษณะการใช้พื้นที่ของสาวบาร์เบียร์ในโซนที่มีกิจกรรมแตกต่างจากพื้นที่โซนอื่นๆ
  - บาร์เบียร์ที่ถูกเลือกจะต้องมีรูปแบบของการนำเสนอ (Concept หรือ Theme) ที่ชัดเจน เช่น การบ่งบอกเชื้อชาติ หรือกลุ่มลูกค้าที่เฉพาะเจาะจง
  - มีรูปแบบของการใช้พื้นที่ภายนอกร้าน ภายในร้าน และการจัดวางเฟอร์นิเจอร์ที่น่าสนใจและมีความแตกต่างที่สะดุดตา

ทั้งนี้ในส่วนของการสัมภาษณ์ในส่วนของคุณสมบัติเกี่ยวกับการประกอบอาชีพสาวบาร์เบียร์ทั้ง 3 โซนนั้น ผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลทั้งในรูปแบบของการได้รับความยินยอมการให้สัมภาษณ์อย่างเป็นทางการจากผู้เข้าร่วมวิจัย (เจ้าของบาร์เบียร์และสาวบาร์เบียร์) และบางส่วนอาจเป็นการพูดคุยกันภายในบรรยากาศของการเข้าไปใช้บริการหรืออาจต้องมีการซื้อดื่มจากพวก

เธอ ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่ได้จากบาร์เบียร์แห่งใดแห่งหนึ่งในโซนที่ผู้วิจัยไม่ได้รับความยินยอมอย่างเป็นทางการจากทางร้านและเจ้าของบาร์เบียร์

โดยเครื่องมือที่ใช้การศึกษาและเก็บข้อมูลภาคสนาม ในเบื้องต้นจะกระทำโดยการสืบค้นเอกสาร งานวิจัย บทความที่เกี่ยวข้อง สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ข้อมูลจากสื่ออินเทอร์เน็ต รวมถึงการเก็บข้อมูลเปรียบเทียบจากแผนที่และภาพถ่ายทางอากาศ และทำการสำเนาเอกสาร เพื่อเรียบเรียงและจัดเก็บเป็นหมวดหมู่

ด้านการสังเกตการณ์ใช้วิธีการจดจำ สังเกต และการบันทึกด้วยการวาดภาพ (Sketch) โดยอาศัยเครื่องมือและอุปกรณ์ เช่น กระดานรองเขียน กล้องถ่ายรูป เป็นต้น

การสัมภาษณ์จะใช้ชุดคำถามที่เป็นคำถามแบบปลายเปิด โดยอาศัยอุปกรณ์ในการจดบันทึก อุปกรณ์บันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป เป็นต้น

3.4 แนวทางวิเคราะห์ข้อมูล

ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลนี้ จะเป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลทั้งที่เป็นข้อมูลภาคเอกสารและข้อมูลที่ได้จากการลงภาคสนาม โดยนำมาทำการวิเคราะห์ภายใต้แนวทาง คือ

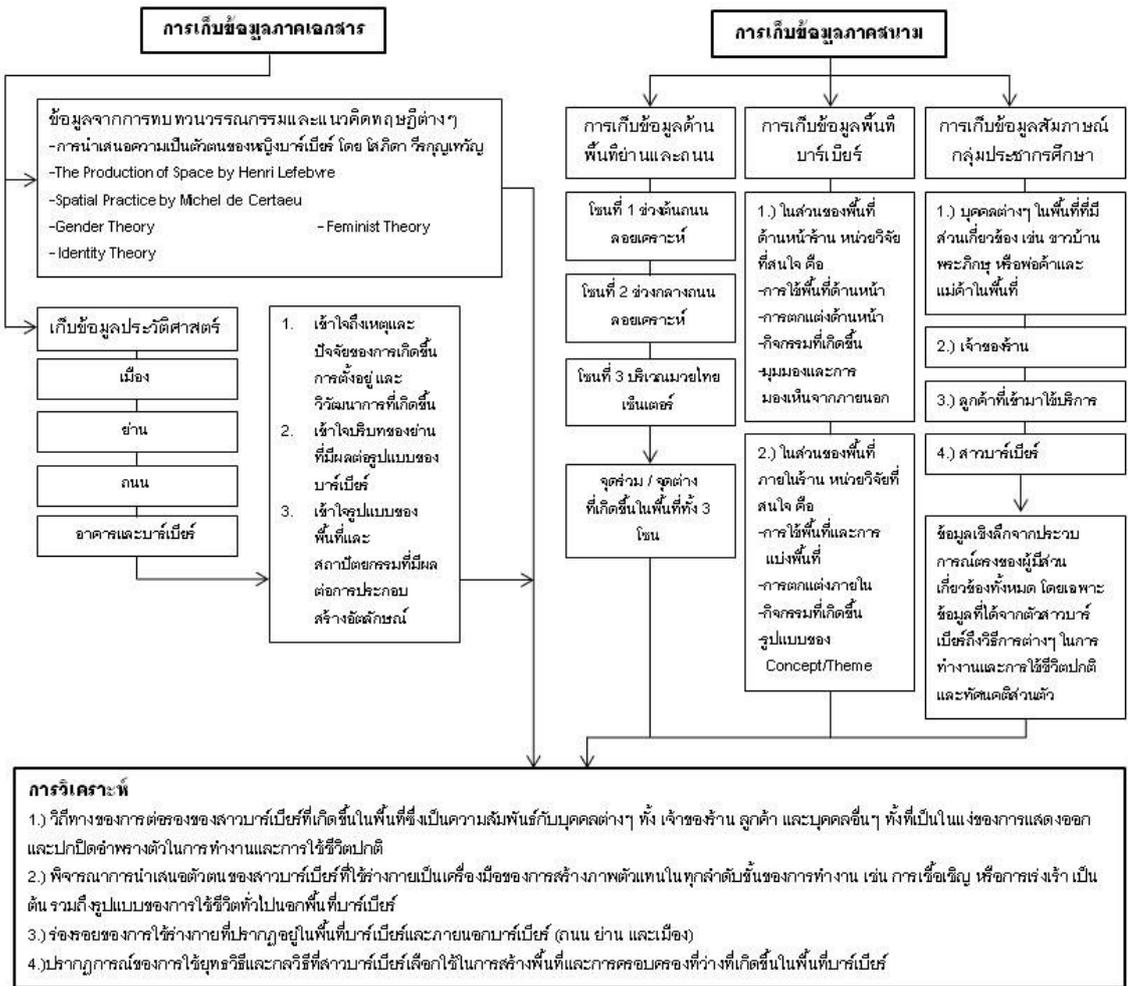
3.4.1 วิเคราะห์ข้อมูลทางด้านพื้นที่ ที่ว่าง และสถาปัตยกรรม

นำข้อมูลรูปแบบของบาร์เบียร์ในด้านของการจัดวางพื้นที่ การวางผัง การตกแต่งทั้งภายนอกและภายในของบาร์เบียร์ต่างๆ และการใช้พื้นที่ที่เกิดขึ้น เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์และวิธีการต่างๆ ของกระบวนการสร้างพื้นที่และครอบครองพื้นที่ของสาวบาร์เบียร์ที่ผ่านการใช้อย่างเป็นเครื่องมือ

3.4.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และปฏิบัติการในพื้นที่ที่เกิดขึ้น

ในประเด็นของเรื่องของความสัมพันธ์ของการประกอบอาชีพกับพื้นที่ในการให้บริการ รวมทั้งข้อมูลในเรื่องของตัวตนและอัตลักษณ์ เพื่อวิเคราะห์หากระบวนการและวิธีการต่างๆ ที่สาวบาร์เบียร์นำมาใช้ในการทำงาน โดยใช้การพิสูจน์และวิเคราะห์ข้อมูลผ่านแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยเชื่อว่าปรากฏการณ์ของความสัมพันธ์และปฏิบัติการที่เกิดขึ้นในพื้นที่และที่ว่าง ทั้งในระดับของตัวสาวบาร์เบียร์ ระดับร้านค้าและพื้นที่ ระดับถนนและย่าน และในระดับเมือง จะเป็นประโยชน์และสามารถใช้อธิบายและคลี่คลายสมมุติฐานของผู้วิจัยที่ต้องการทราบถึงกระบวนการและความสัมพันธ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามคำถามงานวิจัย และชุดความรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์และสรุปผลนี้สามารถตอบคำถามตรงตามวัตถุประสงค์งานวิจัยที่ตั้งไว้

แผนภูมิที่ 3.1 แสดงขั้นตอนการทำงานและกระบวนการวิจัย